

Gyermekvédelem úttörőmunkánkban

A gyermeki érdek fokozottabb figyelembevételét a IX. Országos Úttörővezetői Konferencia határozatai is fontos feladataink közé sorolják. A gyermekvédelem a határozattól függetlenül is jelentős szerepet játszik úttörőmunkánkban. Különösen szabadidős programjainkat igyekszünk úgy szervezni, hogy ott minden gyermek cselekvési lehetőséget találjon, amelyekben örömmel, szívesen vesz részt.

A gyermekvédelmi munka leginkább olyan tanulóknál játszik fontos szerepet, akik hátrányos helyzetűek vagy veszélyeztetett körülmények között élnek. Csapatunkban — bármennyire is hihetetlen — a közösség közel 30 százaléka hátrányos helyzetű. Adódik ez a csonka családok magas számából, a szülők munkához való kedvezőtlen viszonyából, vagy betegség miatt jelentkező anyagi nehézségekből, vagy éppen a túl jó körülmények között élőknl az alkalmazkodóképesség hiányából.

Veszélyeztetett tanulóink száma a nyilvántartás szerint nem magas, mindössze kilenc. Ez a szám valószínűleg nem tükrözi a valóságot, és sokkal több azon családok száma, melyekről nem derül ki egyértelműen az a tény, hogy gyermekeik lelki sérüléseihez éppen az otthon járul hozzá legnagyobb mértékben. Veszélyeztetett tanulóink is többfélék. Vannak, akik gyenge képességeik miatt — lemaradva kortársaiktól, magatartásbeli zavarakkal is nehezítve a közös munkát — számítanak e kategóriába. Vannak tanulók, akik szüleik rendezetlen családi élete miatt válnak az utca gyermekeivé, verődnek bandába, kerülnek rossz társaságba. Ez a lehetőség akkor is fennáll, ha a szülők dolgos, becsületes, józan életű emberek ugyan, de a magasabb jövedelem érdekében végzett sok többletmunka miatt nincs idejük odafigyelni gyermekükre, és a magukra hagyott, csak pénzzel ellátott fiatalok máshol keresik az érdeklődést személyük iránt. Ha ezeket a tanulókat mi le tudjuk kötni, hasznos cselekvési lehetőséget kínálunk nekik, bízunk bennük, számítunk munkájukra, nagyrészt megmenthetők. Kiemelt szerepe van ezen a téren az alapközösség (raj) megfelelő szervező, odafigyelő munkájának.

Rajaink is a megbízások során odafigyelnek társaikra, és igyekeznek a feladatok elosztásánál úgy eljárni, hogy minden vállalkozónak lehessen lehetősége bizonyítani. Nincs olyan gyermek, aki valamihez ne értene, és az úttörővezetők, a pártások ismeretében ezt szem előtt is tartják. Sok türelmet — az egyéni bánásmód sokszor hosszú ideig tartó —, nagy energiát követelő bánásmód, közös munka után lelkesedéssel tölt el bennünket egy-egy részsiker is. A csapatszintű programok gazdag tárháza szintén alkalmas sokaságait kínálja a rászoruló gyermekek felkarolására. A klub-foglalkozások alkalmával a nehezen kezelhető tanulók a legszorgosabb rendezők. Szorgoskodnak a büfében, a ruhatárban, az ajtónál. Gyakran azok a tanulók vigyáznak legjobban a rendre, fegyelemre, akiknek a magatartása ellen a hétköznapiokban többször kifogás merül fel. Mindig nagy lépést jelent a jobb felé, ha érzik bizalmunkat, ha az elmarasztalások mellett jó tetteikért dicséretet kapnak.

A pozitív változásokat örömmel veszi észre úttörőtanácsunk is, és csapatszintű értékeléskor ezt az ifjúság előtt el is mondja. Általában az elismerések, a jó tulajdonságok felismerése szárnyakat ad az addig mellőzött gyerekeknek is, ha 90 fokos fordulattal nem változik is meg magatartásában, de a közösségben hasznosnak érzi magát, szívesen van ott a programokban. Ha ott van, jól érzi magát, akkor viszont védelmében tettünk. Megmentettük a tartalmatlanul eltöltött csavargástól vagy valami olyan tettől, melyet csoportokba verődve, egymásra rossz hatást gyakorolva elkövethetett volna.

Különösen a nyár, a vakáció az, amely sok veszélyt is rejteget a gyerekek és szülők számára. Persze ez akkor igaz, ha a család kevés időt tölthet együtt, vagy erre szinte sor sem kerül. Csatunk a különböző táborok szervezésekor a táborozási felteteleknek mindig nagy jelentőséget tulajdonít a jelentkezés során, de tudatosan a gyermeki érdekeket figyelembe véve nagy számban viszünk el olyan úttörőket, akiknek a tábori élet oázist jelent, boldog szakaszát a szünidőnek. A váltó- vagy a vándortábor során is azt tapasztaltuk, hogy nem nehezítették problémás gyermekeink a tábori életet. Készséges munkavállalásuk, a felnőttekhez való ragaszkodásuk, a társaikkal közösen élni, játszani tudó, alkalmazkodni akarásuk — mind bizonyítják, megéri a „könnyű” esetek mellett foglalkozni velük. Nem hoz ugyan rövid távon teljes megoldást, de megtanulnak örülni a szépnek, a jónak, és ha ezt elértük, nagy a valószínűsége, hogy ők maguk is igényesebbek lesznek magukkal szemben is. Ez pedig hasznos a közösség szempontjából is, és így sokszorosan megéri.

PÁSZTOR ATTILÁNÉ
Nyíregyháza

Fakultációs néprajzi program az általános iskolában

A művelődési miniszter 116/1984. (Műv. K. 13.) MM számú utasítása alapján az általános iskolákban is szervezhetők fakultációs foglalkozások. Célja a tanulók képességeinek fejlesztése, tehetségek kibontakoztatása.

Az erről megjelent tájékoztató program bőséges lehetőséget kínál, olyanokat is, amelyek egyes tantárgyakhoz kötődnek, olyanokat is, amelyek komplexitást igényelnek és egészen újat, eredetit is, mint pl. a latin nyelv oktatása.

Nagy hiányát érzem annak, hogy mindebből a néprajz kimaradt.

Ez utóbbi nem általános, sőt nem középiskolás tantárgy. Mégis komplexitásánál fogva elkerülhetetlenül foglalkozunk vele. Történelemórán: tárgyi emlékek, s egyáltalán a nép életének ismerete, irodalomórán: miről írnak leginkább költőink, íróink? — a népeletről.

Földrajzórán: tájegységek — a rajta élő dolgozó nép, énekórán: ha felcsendül a népdal, rajzórán: a nép díszítő művészete, építészete stb.

Hogyan is lehetne ennek ismerete és tudatosítása nélkül a hagyomány tisztelőtére s a hagyomány tisztelőtére nélkül hazafiságra nevelni?

Bár nem néprajzos, csak magyar—történelem szakos vagyok, összeállítottam a 7—8. osztálynak egy programot, amit most közreadok, a felhasználható irodalommal együtt.

7. OSZTÁLY

Az órakeret felosztása:

I. Társadalmi, szociális kultúra 12 óra

II. Anyagi kultúra 42 óra

Múzeumlátogatás

Múzeumi matiné, játszóházi foglalkozás lehetőség szerint

Évi óraszám ciklusonként: 1—2 óra